

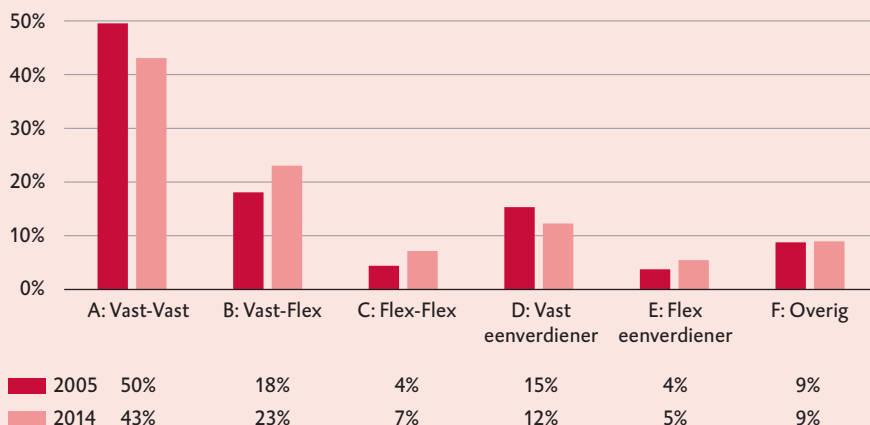
SAMEN (ON)ZEKER?

Daan de Leeuw

Flexibel werkenden hebben vaak meer te maken met financiële risico's en baanonzekerheid. Wie een partner heeft met een vast contract kan deze onzekerheden compenseren. De meeste analyses richten zich echter louter op het individu en laten de partner buiten beschouwing. De hier gepresenteerde CBS-data¹ geven meer inzicht in de contractverdelingen tussen partners.

Het aantal huishoudens met voor beide partners een vaste baan is de afgelopen jaren afgenomen. Desondanks is deze groep nog steeds de grootste, zo blijkt uit figuur 1: 43% van de werkzame beroepsbevolking beschikte in 2014 over twee vaste contracten binnen het huishouden. Wel zien we steeds vaker dat slechts een van de partners een vast contract heeft terwijl de andere partner flexibel werkt, bijvoorbeeld op een tijdelijk contract of als zzp'er (23% van de werkzame beroepsbevolking in 2014).² In totaal betekent dit dat 78 procent van de werkende personen met partner beschikt over de zekerheid van ten minste één vast contract. Een vast contract lijkt dus nog steeds de norm voor partnerhuishoudens.

Figuur 1 Werkzame beroepsbevolking met partner naar contractcombinaties, 2005-2014³

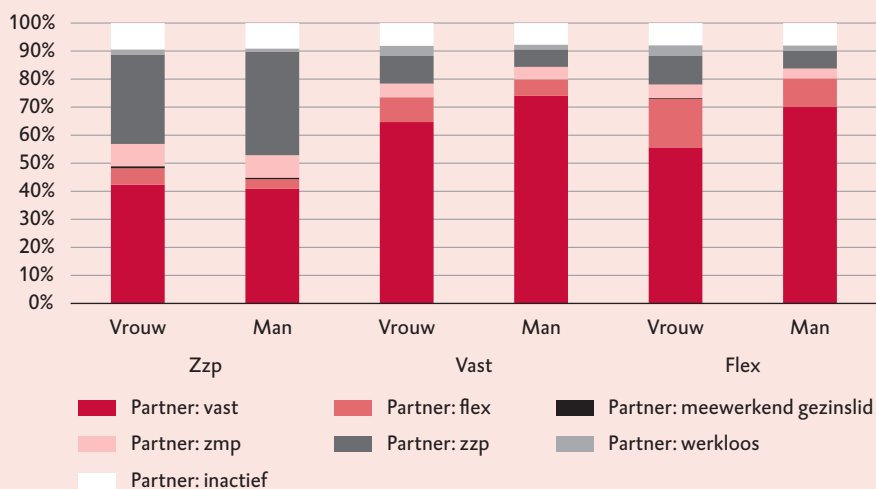
Bron: CBS (eigen bewerking).

Hiertegenover staat echter een groeiend aantal zogenaemde flex-koppels: twee partners die beiden geen vast contract hebben. Zij zijn zzp'er of hebben een tijdelijk contract (7%). Zij zijn kwetsbaar door de lage baanzekerheid van beide partners. Verder is het aantal eenverdieners met vast contract afgenomen (van 15% naar 12%), als gevolg van de toegenomen arbeidsparticipatie

van vrouwen. Het aantal eenverdieners met een flexcontract is echter licht gegroeid (5%). Deze laatste groep is extra kwetsbaar doordat zij een lage baanzekerheid combineert met de afwezigheid van een werkende partner om op terug te vallen.

Als we inzoomen op hoe de contracten tussen partners zijn verdeeld, dan valt een aantal zaken op. Figuur 2 laat een beeld zien wat als contract-homogamie zou kunnen worden uitgelegd. Voor alle categorieën werkenden – vast, flexibel en zzp – geldt dat men een grotere kans heeft een partner te hebben met eenzelfde soort contract. Dit geldt in het bijzonder voor zzp'ers. Vrouwelijke zzp'ers hebben gemiddeld drie keer vaker een partner die ook zzp'er is dan hun seksegenoten met een vast of flexcontract. Voor mannen is dit zelfs meer dan zes keer zo vaak. Daarnaast is de verdeling van contracten binnen paren opvallend genderneutraal; waar in 2005 mannen nog vaker een vast contract hadden dan vrouwen, is dit verschil in 2014 verdwenen.

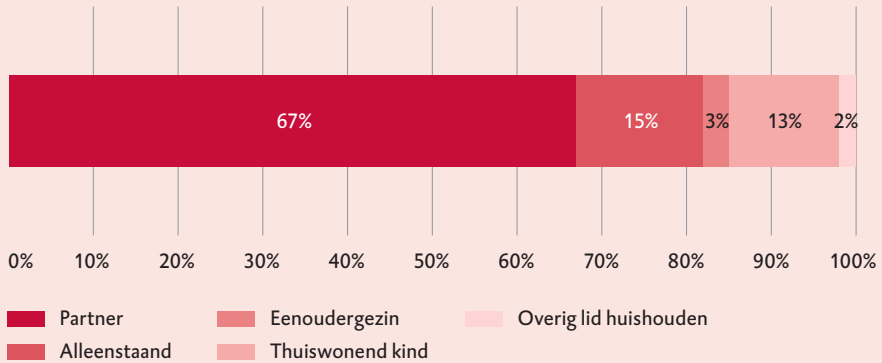
Figuur 2 Contractvorm naar contract van partner en sekse, 2014

Bron: CBS (eigen bewerking).

Partners met een vast contract bieden dus voor veel mensen een vorm van zekerheid. Hierbij moet echter een tweetal kanttekeningen worden geplaatst. Allereerst zijn relaties zelf steeds minder zeker; een derde van de huwelijken (en 40% van alle partnerschappen) strandt (CBS 2016d). Misschien nog wel het belangrijkste is het feit dat er een groeiende groep werkenden is zonder partner, zoals figuur 3 laat zien. Er is ook een groeiende groep eenoudergezinnen en alleenstaanden, samen goed voor 18 procent van de werkzame beroepsbevolking. Van deze werkenden zonder partner werkt 55 procent flexibel of als zzp'er (niet in de grafiek opgenomen). Deze laatste groep is extra kwetsbaar omdat zij een lagere baanzekerheid combineert met de afwezigheid van een (werkende) partner om op terug te vallen.

Figuur 3 Huishoudpositie als percentage van de totale werkzame beroepsbevolking, 2014

Bron: CBS Statline (2014, eigen bewerking).

Het bovenstaande laat zien dat een partner met een vast contract voor velen nog steeds een belangrijke bron van (financiële) zekerheid is, maar dat er ook steeds meer flex-koppels en flexibele eenverdieners bestaan. Ook groeit het aantal personen zonder partner dat flexibel werkt of zzp'er is. Deze laatste groep is extra kwetsbaar doordat zij de afwezigheid van een werkende partner combineert met een hoge mate van baanonzekerheid. Dit ondersteunt het beeld van SCP-onderzoek (2014) waaruit blijkt dat de nieuwe kwetsbaren bestaan uit zowel eenverdieners als personen zonder partner met flexibel werk.

NOTEN

- 1 De data betreft een combinatie van Statline statistieken en een CBS maatwerk bestand, beide gebaseerd op data van de Enquête Beroepsbevolking (EBB). Met de werkzame beroepsbevolking worden alle personen tussen 15 en 75 jaar die betaald werk hebben aangeduid (CBS, 2016a). Een partner is gedefinieerd als een persoon die op basis van huwelijk, partnerschapsregistratie of samenwonenrelatie een paar vormt met een andere persoon in een particulier huishouden (CBS, 2016b).
- 2 Gezien de CBS (2016c) definitie van flexibel werk bevat deze categorie verder oproep-/ invalkrachten, uitzendkrachten en werknemers met een vast dienstverband zonder vaste uren.
- 3 De categorie overig bestaat uit meewerkende gezinsleden (1%) en zelfstandigen met personeel (8%).

LITERATUUR

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2016d) *Relatieontbinding in Vinex-wijken. Methodologische toelichting*, Paper, Den Haag: CBS.
- Sociaal Cultureel Planbureau (2014) 'Flexibilisering van de arbeidsmarkt', *Aanbod van Arbeid*, Den Haag: SCP.